

LUND UNIVERSITY

Ett ukrainskt dilemma.

Lenhag, Mi

Published in:
Sydsvenskan Kultur

2014

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Lenhag, M. (2014). Ett ukrainskt dilemma. *Sydsvenskan Kultur*. <https://www.sydsvenskan.se/2014-02-22/ett-ukrainskt-dilemma/>

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

UKRAINA

Räcker gårdagens överenskommelse mellan presidenten och oppositionen för att få slut på våldet i Kiev? FOTO: EFREM LUKATSKY

Ett val mellan två tidsperspektiv

De ukrainska regeringsmotståndarna lär inte nöja sig med det nyval som presidenten utlyste igår, skriver Mi Lennhag.

■ Vi har under flera månader sett otaliga dramatiska – och med tiden alltmer blodiga – nyhetsbilder från demonstrationer i centrala Kiev. Vi har emellertid inte i samma utsträckning erbjudits att ta del av andra viktiga bilder och berättelser från både Kiev och övriga Ukraina.

Efterhand har mediebilderna framstått som allt mer renodlad, ett land som står inför ett val mellan Europa och Ryssland. I själva verket kanske Ukraina och ukrainarna skulle vilja ha möjligheten att välja både och. Eller slippa att behöva välja just nu. Om det är något de vill ha nu, så är det snarare en ökad valfrihet. Många ukrainare vill se en mer demokratisk politisk arena med mindre makt och pengar koncentrerade kring presidentämbetet, en mindre korrupt statsapparat samt ett domstolsväsende som faktiskt är rättsskipande.

Landsnamnet Ukraina betyder ungefär gränstrakt eller gränsland, och just nu framträder allt tydligare landets position som en gränstrakt även i en större geopolitisk kontext. Om vi jämför vad det är EU och Ryssland lockar med, inser vi att alternativen inte är riktigt jämförbara. EU som union är visserligen en oerhört stor handelspartner för Ukraina, men sett som enskilt land toppar Ryssland ligan.

Det EU lockar med är långsiktiga fördelar, såsom politiska processer, ekonomiskt närmande och ökad rörlighet för medborgarna. Ryssland erbjuder konkreta krediter, subventionerade energipriser och tillträde till en redan befintlig tullunion österut.

Ryssland har just nu, på kort sikt, större ekonomiskt inflytande över Ukraina än vad EU har. Jämfört med Rysslands möjligheter att stoppa fortsatta krediter och gasleveranser till Ukraina, eller införa en omfattande handelsblockad, framstår EU:s sanktioner om reserestriktioner, vissa frysta ekonomiska tillgångar samt avbr-

ten vapenhandel varken som så hotfulla eller konkreta. Ukrainas mäktiga oligarker som stödjer presidenten kan troligen ändå i huvudsak fortsätta sin verksamhet, och landet blir vare sig rättssäkert eller transparent. Samtidigt fortsätter den ukrainska ekonomin och valutan att ta alltmer skada av det pågående inrikespolitiska kaoset. Det kan då vara svårt att välja EU och dess långsiktiga fördelar, så som tillgång till världens största interna marknad, framtida stora europeiska investeringar eller att den ukrainska ekonomin och industrin skulle genomgå behövliga reformer.

En synpunkt som är känslig, men reell, är att president Janukovyjt faktiskt valdes av det ukrainska folket 2010. Han är alltså inte en ledare som tagit makten genom en militärkupp. Emellertid skulle en genuint statsmannamässig statsman som månat om sitt land och sitt folk – givet en situation likt den som rått i Ukraina i flera månader och som urartat i ett tilltagande dödligt våld – ha erbjudit att avgå och utlyst nyval innan det hunnit gå så här långt. Och om Janukovyjt nu är så populär som han menar, kan han ju faktiskt bli omvald vid ett demokratiskt nyval. Den prövningen ville han dock till varje pris slippa.

När Janukovyjt under fredagen undertecknade en överenskommelse om bland annat konstitutionella förändringar med de tre oppositionsledarna, förlorade han också sin makt – både i Rysslands ögon, och gentemot sitt parti i parlamentet. Parlamentets omgående undertecknande av Julia Tymosjenkos frigivning öppnar nu för nya möjligheter i Ukrainas politiska ledning.

Ukraina har påverkats oerhört de senaste månaderna. Kraven har tilltagit i antal och styrka. Demonstranterna vill nu se försäkringar om ett omgående nyval till presidentämbetet. De vill även välja ett nytt parlament, i stället för det existerande där ledamöter från Janukovyjts parti haft majoritet, och de vill ställa ansvariga för det dödliga våldet inför rätta. Dessutom lär de troligen kräva reformer som leder till ett mer demokratisk och mindre korrupt Ukraina.

MI LENNHAG

SPRÅKHYLLAN

Vin och vatten

■ Till och med svenskan är skönare på andra sidan Östersjön. Ebba Witt-Brattström är sedan 2012 professor i nordisk litteratur vid Helsingfors universitet.

Hon prisar sin arbetsplats, sina studenter och sina kollegor i en intervju i senaste numret av tidningen Universitetsläraren. Hon lovordar också finlandssvenskarnas förhållningssätt till språket. I Sverige är svenskan "som något slags kranvatten, som skvätter hit och dit", säger hon. I Finland däremot är svenska språket "som ett bättre vin, vilket lagrats länge".

Om svenska universitetet är som kommunala vattenverk är universitetet i Helsingfors då snarast en vingård och varje student en litteraturens sommelier.

"De kan läsa en text och förstå vad den betyder. När de kommer hit har de läst klassikerna, förstår ironi och språkliga bilder."

Till skillnad då från sina svenska motsvarigheter som spolats ut ur det svenska skolsystemet.

"Du hade ofta studenter som var synnerligen illa förberedda för högre studier. Framför allt språkligt, de hade problem till och med att förstå instruktioner."

Men svenskarna är i alla fall bättre på ishockey! Och vad tjänar ett hockeyproffs? En svensklärare? Då så.

PER SVENSSON

4535

dagar har den svenske journalisten Dawit Isaak suttit fängslad i Eritrea.

Läs mer på freedawit.com.

OS

KRÖNIKA

Miljöaktivisten Jevgenij Vitisjko har dömts till tre års fängelse. FOTO: EWNC

I skuggan av spelen. Nu har Jevgenij Vitisjko blivit farlig för att få lov att gå fri.

Starka bilder finns kvar efter OS. Medaljregn över Sverige. Pussy Riot piskas av kosacker inför folket. Men pusselbitar fattas. Varför kablades filmklippen på misshandeln av Pussy Riot ut över världen av Kreml-finansierade RT (Russia Today)? Vad har Kreml att vinna på att framställas i ännu sämre dager internationellt?

Kremlologi ("Vad vill Kreml?"), tänkandet som sysselsatte så många under Sovjettiden, tycks vara aktuellt än. En reporter för norska miljörelsen Bellona frågade Pussy Riot-medlemmen Nadja Tolokonnikova i Sotji om hon trodde att gripandet av henne hade orkestrerats för att distrahera världspinionen från fallet Jevgenij Vitisjko. Hon svarade med eftertryck: "Ja, definitivt."

Medan Pussy Riot piskades framför tv-kameror forslades den fängslade geologen Vitisjko från arresten direkt till fängelset i Krasnodar, ett av Rysslands värsta, för vidare transport till arbetsläger i tre år på grund av kritik mot miljöförstöring i samband med OS. Han fick inte träffa sin advokat, säga adjö till fru och barn eller packa några tillhörigheter. Detta kunde ha blivit en nyhet med stort genomslag världen över, men det hände alltså annat i Sotji den dagen som lättare lät sig omvandlas till slagkraftiga rubriker och bilder.

Frågorna hopar sig. Är Jevgenij Vitisjko så farlig att ryska myndigheter gör vad som helst för att isolera honom, och vad händer förresten bakom kulisserna i Internationella olympiska kommittén? Amnesty uppmanade IOK att ställa frågor till Ryssland om Vitisjko. IOK svarade efter bara något dygn att de trodde på Rysslands bedyranden att Vitisjko är en huligan och vandal vars brott inte har något samband med OS. Enligt människor som träffat den vänlige och snälle Vitisjko är det dock helt otänkbart att huliganism och vandalism skulle stå på hans agenda. Han har fängslats på fabricerade anklagelser.

Någon egen undersökning av Jevgenij Vitisjko fall har IOK inte gjort. Kanske har jag läst för många thrillers, men jag börjar undra om IOK också är rädda för vad en sådan undersökning skulle avslöja.

Att OS i Sotji kantats av korruption vet vi. Men hur ser den ut, och exakt vad vet Vitisjko? Han fick inte berätta det för journalister i Sotji eftersom han fängslades lagom till OS för att ha "svurit vid en busshållplats" och nu sänds han alltså direkt i arbetsläger.

När våra svenska OS-stjärnor har hämtat sig efter sina bedrifter behöver de ta ställning till hans fall. De har fått vara gäster i hans hemtrakter. Naturen där han bor har fördärvats för deras skull och därför sitter Jevgenij Vitisjko nu i fängelse. Det kan inte svenska OS-truppen hjälpa, men jag ser fram mot deras kommentarer. Förhoppningsvis gör de därvid bättre ifrån sig än den svenska idrottare som undslapp sig att det var "mäktigt" att skaka hand med Putin.

Maria Küchen

MARIA KÜCHEN
författare